

การเลี้ยงดูเด็กพิการทางสติปัญญาของครอบครัว : กรณีศึกษาครอบครัว
ที่มารับบริการจาก ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 1 และศูนย์การศึกษาพิเศษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร

บุศรินทร์ เจริญวัฒนกุลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

การเลี้ยงดูเด็กพิการทางสติปัญญาของครอบครัว : กรณีศึกษาครอบครัวที่มีรับบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 1 และศูนย์การศึกษาพิเศษมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตกรุงเทพมหานคร (CHILD REARING PRACTICE IN FAMILIES OF CHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITY : A CASE STUDY OF FAMILIES RECEIVING SERVICES FROM THE SPECIAL EDUCATION CENTER ,REGION ONE AND SPECIAL EDUCATION CENTER, SUAN DUSIT RAJABHAT UNIVERSITY, BANGKOK

บุศรินทร์ เจริญวัฒนกุลย์ 4537390 RSR/S/M

ศศ.ม.(งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พิมพา ขจรธรรม, Ph.D. (ประชากรศาสตร์) , พลอย สืบวิเศษ, Ph.D. (Development Administration)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวที่มีลูกพิการทางสติปัญญา วิธีการจัดการปัญหาและความต้องการของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กพิการทางสติปัญญา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่เลี้ยงดูเด็กพิการทางสติปัญญา จำนวน 8 ราย ใช้ระเบียบวิธีศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกตสภาพแวดล้อมทางบ้านและพฤติกรรมการณ์ปฏิบัติต่อเด็กที่เป็นตัวอย่างของแต่ละครอบครัว จากนั้นจึงนำข้อมูลมาสรุปและนำเสนอผลการวิจัยในเชิงบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า การเลี้ยงดูเด็กพิการทางสติปัญญาของครอบครัว 1) การค้นพบความพิการ แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ แรกเกิดและภายหลังเมื่อเด็กอายุมากกว่า 2 เดือน 2)ปฏิภริยาครอบครัว มีทั้งยอมรับและไม่ยอมรับ การเลี้ยงดูเด็กพิการในครอบครัว ส่วนใหญ่ แม่ เป็นผู้ดูแลหลัก ดูแลทุกอย่างในชีวิตประจำวัน รวมทั้งให้การกระตุ้นพัฒนาการแก่เด็กพิการด้วย ส่วนปัญหาของเด็กพิการ พบว่า มีปัญหาสุขภาพ พุดไม่ได้ ปัญหาการประสานงานกับนักวิชาชีพแพทย์ ปัญหาการกระตุ้นพัฒนาการ และปัญหาข้อมูลข่าวสาร สำหรับปัญหาของครอบครัว พบว่า มีปัญหาความยากจน ปัญหาเศรษฐกิจ ส่วนความต้องการของครอบครัว พบว่า ครอบครัวต้องการมีผู้ช่วยดูแลเด็ก ให้เวลาแก่สมาชิกคนอื่นในครอบครัว สนับสนุนด้านอารมณ์และจิตใจ ปัจจัย 4 บริการรักษาพยาบาลที่ดีสะดวกรวดเร็ว และในอนาคต ต้องการให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ และมีผู้ดูแลแทนตนเอง ส่วนความต้องการของผู้ดูแลหลัก ได้แก่ การมีอาชีพเสริม ความรู้ในการเลี้ยงดูเด็กพิการทางสติปัญญา สถานที่รับดูแลและสอนเด็กพิการทางสติปัญญา และแหล่งประโยชน์ พบว่า ครอบครัวได้รับความช่วยเหลือจาก สมาชิกในครอบครัว เครือญาติ ชุมชน และหน่วยงานรัฐ

ข้อเสนอแนะ 1) ควรส่งเสริมการวางแผนครอบครัวแก่คู่สมรสเพื่อป้องกันความพิการก่อนการตั้งครรภ์ 2) หน่วยงานรัฐ ควรเพิ่มบริการดูแลสุขภาพจิตระดับบุคคล การให้คำปรึกษา การจัดสวัสดิการลักษณะ การดูแลเด็กพิการแบบชั่วคราว (Respite Care) 3) ให้ความสำคัญกับครอบครัวชุมชน โดยนำแนวคิดครอบครัวเป็นศูนย์กลางชุมชนเป็นฐานมาปรับใช้ เพื่อส่งเสริมการสร้างกลุ่มช่วยเหลือตนเองของครอบครัวเด็กพิการ 3) พัฒนารูปแบบบริการให้คำปรึกษาให้มีความหลากหลายเพื่อสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของครอบครัวและชุมชน 4) ควรสนับสนุนการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวผู้พิการทุกประเภท

คำสำคัญ : การเลี้ยงดูเด็ก / ครอบครัว / ครอบครัวที่มีเด็กพิการทางสติปัญญา

CHILD REARING PRACTICE IN FAMILIES OF CHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITY : A CASE STUDY OF FAMILIES RECEIVING SERVICES FROM THE SPECIAL EDUCATION CENTER, REGION ONE AND SPECIAL EDUCATION CENTER, SUANDUSIT RAJABHAT UNIVERSITY, BANGKOK

BUSARIN CHAROENVATTANADUL 4537390 RSRS/M

M.A. (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORS : PIMPA KACHONDHAM, Ph.D.(DEMOGRAPHY),
PLOY SUEBWISES, Ph.D. (DEVELOPMENT ADMINISTRATION)

ABSTRACT

The objective of this study was to study child rearing practice in families of children with intellectual disability, the management of the problems and needs of the families in rearing the children, as well as assistance received from government agencies concerned. Eight sample families of children with intellectual disability were studied by qualitative research methodology involving in-depth interview and observation of family environment and behavior practice. Then, the information collected was summarized and presented in narrative description.

The results showed that the family reaction was either acceptance or non-acceptance of the disability. The main care-taker is usually the mother, looking after the disabled child and other family members, as well as providing stimulation for development. The problems of the disabled children included health problems, cooperation with medical professionals, development stimulation, and information access. Family problems varied from economic problems, relationship of the parents and between the disabled child and siblings. Needs of families found are a helper to take care of the child, time sharing with other family members, moral and emotional support, assistance with daily necessities, effective and quick health care. For the future needs, the families want to see improvement in development; and their children mainstreamed with normal children in a regular school. They also want someone to replace them in taking care of the child in the future. The formal assistance services provided by the Ministry of Social Development and Welfare are as follows: a living allowance and free medical care from government hospitals. From the Special Education Center, they received services on stimulation for development and preparation for education of the children with intellectual disability. In addition, the families also receive informal support from the community.

Recommendations: 1) Promotion of family planning for the couple to prevent the disability prior to the pregnancy. 2) Both government and non-government agencies should participate in promoting self-help groups for the families. 3) Development of a variety of counseling services to respond to the changing needs of families and community. 4) More support for the research study concerning the families of children with all kinds of disabilities.

KEY WORDS : CHILD REARING / FAMILY/ FAMILIES OF CHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITY

335 pp.